

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 13.5.2015 г.
COM(2015) 263 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно Националната програма за реформи на Латвия за 2015 г.

и съдържаща становище на Съвета по програмата за стабилност на Латвия за 2015 г.

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно Националната програма за реформи на Латвия за 2015 г.

и съдържаща становище на Съвета по програмата за стабилност на Латвия за 2015 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики¹, и по-специално член 5, параграф 2 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия²,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент³,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

- (1) На 26 март 2010 г. Европейският съвет постигна съгласие по предложението на Комисията да се започне изпълнението на нова стратегия за растеж и работни места — стратегията „Европа 2020“, въз основа на засилена координация на икономическите политики, като въпросната стратегия ще се съсредоточи върху ключовите области, в които е необходимо да се предприемат действия за повишаване на потенциала на Европа за устойчив растеж и конкурентоспособност.
- (2) На 13 юли 2010 г. въз основа на предложенията на Комисията Съветът прие препоръка относно общите насоки за икономическите политики на държавите членки и на Съюза (за периода 2010—2014 г.), а на 21 октомври 2010 г. прие решение относно насоки за политиките на държавите членки в сферата на

¹ ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.

² COM(2015) 263.

³ P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069

заетостта, като заедно те представляват т. нар. „интегрирани насоки“. Държавите членки бяха приканени да се съобразят с интегрираните насоки при провеждането на националната си икономическа политика и политика за заетост.

- (3) На 8 юли 2014 г. Съветът прие препоръка относно Националната програма за реформи на Латвия за 2014 г. и даде становището си относно актуализираната програма за стабилност на Латвия за 2014 г.
- (4) На 28 ноември 2014 г. Комисията прие Годишния обзор на растежа⁴, с което постави началото на европейския семестър за 2015 г. за координация на икономическите политики. На същия ден въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие Доклад за механизма за предупреждение⁵, в който Латвия не беше посочена като една от държавите членки, за които ще се извърши задълбочен преглед.
- (5) На 18 декември 2014 г. Европейският съвет одобри приоритетите за стимулиране на инвестициите, ускоряване на структурните реформи и продължаване на отговорната фискална консолидация, благоприятстваща растежа.
- (6) На 26 февруари 2015 г. Комисията публикува своя доклад от 2015 г. за Латвия⁶. В него бе оценен напредъкът в изпълнението на специфичните за страната препоръки, приети на 8 юли 2014 г.
- (7) На 17 април 2015 г. Латвия представи своята Национална програма за реформи за 2015 г. и програмата си за стабилност за 2015 г. Двете програми бяха оценени едновременно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях.
- (8) Понастоящем спрямо Латвия се прилагат предпазните мерки на Пакта за стабилност и растеж и по отношение на нея се прилага клаузата за реформа на пенсионната система, потвърдена от Евростат. В своята програма за стабилност Латвия е поискала да се отклони временно от изисквания курс на корекции, насочени към постигане на средносрочната цел, тъй като продължава да провежда голяма структурна реформа в сектора на здравеопазването. Бюджетните разходи за здравната реформа възлизат на 0,2% от БВП през 2016 г. Очаква се до 2023 г. реформата да доведе до увеличаване на заетостта с 0,6%, а на равнището на БВП — с 2,2%. Положителното въздействие върху растежа и дългосрочната устойчивост на публичните финанси се оценяват като реалистични. Независимо от това, според прогнозата на Комисията, направена през пролетта на 2015 г., прогнозният структурен дефицит от 2,2% от БВП през 2016 г. надхвърля подходящия резерв за постигането на установената с Договора референтна стойност от 3% от БВП, която трябва да се съблюдава, за да може да се прилага клаузата за структурни реформи. Поради това, и като признава, че провежданата здравна реформа е оправдана, Съветът смята, че Латвия не отговаря на изискванията, за да се възползва от поисканото временно отклонение през 2016 г.
- (9) В програмата за стабилност за 2015 г. правителството планира цялостно стабилен номинален дефицит от 1,4% от БВП през 2016 г. и 1,3% през 2017 г.,

⁴ COM(2014) 902.

⁵ COM(2014) 904.

⁶ SWD(2015) 33 final.

покачващ се до 1,7% през 2018 г. За да постигне тези цели, правителството възнамерява да достигне структурен дефицит от 1,8% от БВП през 2016 г. и 1,4% от БВП от 2017 г. нататък. Линията на поведение, заложена в програмата за стабилност, включва отклонение, основаващо се на клаузата за структурни реформи, от която Латвия изглежда не следва да може да се възползва, а планираните допълнителни разходи за отбрана за периода 2016—2019 г. са класифицирани като еднократни операции. Според програмата за стабилност съотношението на държавния дълг спрямо БВП се очаква да намалее от 37% от БВП през 2015 г. на 34% от БВП през 2018 г., с известни годишни колебания през този период поради натрупването на ликвидни активи за целите на управлението на дълга. Макроикономическият сценарий, на който се основават тези бюджетни прогнози, е реалистичен. Мерките за 2015 г. се изпълняват до голяма степен в съответствие със заложеното в бюджета. При все това обаче, мерките в подкрепа на целите за планирания дефицит от 2016 г. нататък не са посочени достатъчно конкретно. Според прогнозата на Комисията, направена през пролетта на 2015 г., Латвия спазва изискването през 2015 г., вземайки под внимание прилагането на клаузата за пенсионната реформа. За 2016 г. има опасност от значително отклонение. Изисква се структурното салдо да се подобри с 0,3% от БВП, като се има предвид допуснатото отклонение за пенсионната реформа. Според прогнозата на Комисията структурното салдо ще се увеличи с 0,3% от БВП, което е свързано и с факта, че разходите за отбрана не могат да бъдат класифицирани като еднократни мерки. Въз основа на оценката си за програмата за стабилност и предвид прогнозата на Комисията, направена през пролетта на 2015 г., Съветът смята, че има опасност Латвия да не постигне съответствие с разпоредбите на Пакта за стабилност и растеж.

- (10) Създава се независима национална агенция за акредитация и по отношение на висшето образование в Латвия се разработва нов модел на финансиране, насочен към постигането на високо качество. Въпреки че в съответствие с рамката за интелигентна специализация е постигнат известен напредък в реформирането на системата за научни изследвания и иновации, тази система е фрагментирана и получава недостатъчно публично финансиране, което води до слаби резултати в научната сфера. През 2013 г. Латвия е инвестирала само около 0,6% от БВП в научноизследователска и развойна дейност (НИРД), като това е третото най-ниско равнище в ЕС. Интензитетът на публичната НИРД е достигнал едва 0,43 % от БВП през 2013 г. Липсата на иновации и частни инвестиции в секторите с по-висока добавена стойност и силен интензитет на познанията пречи на конкурентоспособността.
- (11) Независимо от постигнатия напредък в борбата с безработицата, предвид намаляването на работната ръка са необходими по-нататъшни действия за предотвратяване на младежката безработица и дългосрочните отрицателни последици от нея. Латвия е отбелязала известен напредък в реформирането на професионалното образование и обучение, включително по отношение на чиракуването; то обаче продължава да не се ползва с особена популярност, поради ограниченото участие на МСП.
- (12) Въпреки значителния обем свършена работа по анализиране и планиране, реформите в областта на социалното подпомагане не са напреднали и не са подкрепени с достатъчно бюджетно планиране. Слабото покритие на плащанията за безработица и социално подпомагане и липсата на адекватност на техния размер възпрепятстват осъществяването на ефективни действия за

намаляване на бедността, социалното изключване и високата степен на неравенство. При тези условия социалните разходи не оказват особено въздействие за намаляване на бедността. През 2014 г. около 32,7 % от населението на Латвия е било изложено на риск от бедност или социално изключване, а неравенството в доходите продължава да е сред най-високите в ЕС. Финансирането и обхватът на активните политики на пазара на труда продължават да са ниски в сравнение с други държави от ЕС. Високата данъчна тежест за лицата с ниски доходи продължава да бъде възпиращ фактор за официална заетост и намалява търсенето на нискоквалифицирани работници; същевременно облагането, свързано с околната среда, и облагането на недвижимите имоти разполагат със значителен неизползван потенциал. Слабото публично финансиране за здравеопазването, високото равнище на преките плащания от страна на пациентите, недостатъчният акцент върху стимулите за постигане на добри резултати и ефективността, както и липсата на координация на грижите водят до ограничен достъп до здравеопазване за голяма част от населението. Има значителни възможности за повишаване на икономическата ефективност и качеството на системата и за обвързване на финансирането на болниците с постигнатите резултати.

- (13) Латвия е постигнала значителен напредък в реформирането на съдебната система. Въпреки това процентът на решените граждански и търговски дела продължава да е нисък, което създава допълнителна тежест за бизнеса; от друга страна, Съдебният съвет и председателите на съдилищата следва да започнат да играят по-голяма роля в провеждането на съдебните реформи. Борбата срещу отклоняването от данъчно облагане и събирането на данъци не са на достатъчно добро равнище, а нивото на избягване на данъци се запазва високо. Законът за несъстоятелността беше приет, но все още има трудности с въвеждането на подходяща политика в сферата на несъстоятелността и на ефективна система за надзор върху синдиците. Предприемането на по-строги мерки срещу конфликтите на интереси и корупцията, особено в уязвими сектори като възлагането на обществени поръчки, строителството и здравеопазването, би спомогнало за бизнес климата и качеството на публичните услуги. Не е отбелязан напредък по предложенията на Съвета по конкуренция за изменение на Закона за защита на конкуренцията, с които се цели да му се предостави по-голяма институционална и финансова независимост с цел предприемане на ефективни действия срещу публичните органи. Законът за публичната администрация не беше приет от парламента. Включването на местната администрация в приложното му поле ще бъде особено важно.
- (14) В контекста на европейския семестър Комисията изготви подробен анализ на икономическата политика на Латвия и го публикува в доклада за страната за 2015 г. Тя оцени също така програмата за стабилност и Националната програма за реформи, както и последващите действия, предприети във връзка с препоръките, отправени към Латвия през предишните години. Комисията взе предвид не само тяхното значение за провеждането на устойчива фискална и социално-икономическа политика в Латвия, но и тяхното съответствие с правилата и насоките на ЕС предвид необходимостта от засилване на цялостното икономическо управление на Европейския съюз, което да се осъществи чрез принос на равнището на ЕС към бъдещите национални решения. Препоръките в рамките на европейския семестър са изразени в препоръки 1—4 по-долу.

(15) С оглед на тази оценка Съветът разгледа програмата за стабилност на Латвия, като становището⁷ му е отразено по-специално в препоръка 1 по-долу,

ПРЕПОРЪЧВА на Латвия да предприеме следните действия през периода 2015—2016 г.:

1. Да гарантира, че отклонението от средносрочната цел през 2015 г. и 2016 г. е ограничено до допуснатото отклонение, свързано с цялостната пенсионна реформа.
2. Да подобри професионалното образование и обучение, да ускори реформата на учебните програми и да увеличи предлагането на възможности за чиракуване. Да гарантира, че новият модел за финансиране на системата за висше образование възнагражда качеството. Да осигури по-добра целенасоченост на финансирането за научни изследвания и да стимулира частните инвестиции в иновации въз основа на рамката за интелигентна специализация.
3. Да предприеме конкретни действия за реформиране на социалното подпомагане, като гарантира задоволителни обезщетения, и да вземе мерки за повишаване на пригодността за заетост. Да намали високата данъчна тежест за лицата с ниски доходи като пренасочи данъчното бреме към други източници, които оказват по-малко отрицателно въздействие върху растежа. Да предприеме действия за подобряване на достъпа до системата на здравеопазването и за повишаване на нейната икономическа ефективност и качеството ѝ, както и да обвърже механизмите за финансиране на болниците с постиганите от тях резултати.
4. Да повиши ефикасността на съдебната система чрез повишаване на отчетността на всички участници (включително синдиците в производства по несъстоятелност), чрез осигуряване на подходящи средства за борба с отклоняването от данъчно облагане и чрез укрепване на ролята на Съдебния съвет. Да подобри законодателството относно предоставянето на публични услуги с цел да се укрепи режимът за конфликтите на интереси и възнагражденията да се обвържат с възложените отговорности.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета
Председател

⁷

Съгласно член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета.